

เวทีสาธารณะ: อนาคตเราเลือกได้

■ บึงสรรพ์ ววงสาอวด
ผู้อำนวยการสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ ม.เชียงใหม่

ในช่วงเดือนที่ผ่านมา คงไม่มีข่าวอะไรที่ฮิตไปกว่าการขาดทุนของโครงการรับจำนำข้าว ผู้เขียนจะไม่ขอพูดถึงข้อมูลที่ถูกคืออะไรในที่นี้ แต่จะชี้ประเด็นที่น่าแปลกใจคือ **หนึ่ง** รัฐใช้งบประมาณมหาศาล แต่เวลาถามหาข้อมูลกลับตอบไม่ได้ **สอง** ข้อมูลของแหล่งรัฐบาลไม่ตรงกัน **สาม** ผู้บริหารแสดงความวิตกกังวลจนสะท้อนออกมาในหน้าหนังสือพิมพ์ว่า ข้อมูลได้ “รั่ว” ไปถึงฝ่ายค้านได้อย่างไร

นักการเมืองที่กำลังบริหารประเทศอยู่คงลืมไปแล้วว่า ข้อมูลเหล่านี้ (รวมทั้งเงินที่เขาไปรับจำนำข้าว) เป็นเงินภาษีของประชาชนประชาชนจึงเป็นเจ้าของไม่ใช่รัฐบาลและกระทรวง ทบวง กรม อะไรทั้งนั้น การใช้เงินมหาศาลผ่านอำนาจบริหารควรมีระบบข้อมูลที่โปร่งใสและ real time ด้วยซ้ำว่าขณะนี้ข้าวอยู่ในสต็อกเท่าไร ซื้อมาจากชาวนาที่ไหน และฝากไว้ที่โกดังโรงสีที่ไหนบ้าง การประเมินโครงการก็จะง่าย ความพยายามที่ฉ้อราษฎร์บังหลวงก็จะลดลง อย่างมาอ้างเลยว่าเป็นผลเสียต่อการค้า พ่อค้าชาวเขามีวิธีต่างๆ ที่จะประเมินทุกวันว่า รัฐบาลมีข้าวเท่าไร ที่ทุกคนรู้ว่า รัฐบาลขายข้าวไม่ออกก็เพราะพ่อค้าเขาออกมาพูดว่า ถ้าขายออกทำไมขนส่งกับซิปบั้งไม่เคັคคักการปิดบังข้อมูลแล้วคิดว่าคนอื่นจะได้ไม่รู้ มักทำให้เกิดผลประหลาดตรงกันข้าม คือผู้ปิดบังลับสนระหว่างข้อมูลลับกับข้อมูลลวง จนในที่สุดก็เสียค่าโง่ง

การไม่ให้ข้อมูลที่ใช้เงินภาษีนั้น ผู้เขียนถือว่าเป็นความผิดอย่างอึกฉกรรจ์และไม่ได้หมายถึงประชาธิปไตย **ประชาธิปไตยไม่ได้หมายความว่าเรามีสิทธิไปลงคะแนนเลือกตั้งทุกสี่ปี แต่**

ข้อมูลสาธารณะประชาธิปไตย และอนาคตที่เราเลือกได้

หมายความว่าประชาชนมีสิทธิ **ชีวิตและอนาคตที่เลือกได้** การปิดบังข้อมูล หรือการบิดเบือนข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสบายใจที่เรียกว่า “โกหกสีขาว” นั้น ทำให้ประชาชนไม่สามารถมีข้อมูลที่ถูกต้องในการตัดสินใจ ตั้งแต่ควรซื้อหุ้น ซื้อบ้าน ซื้อรถ เมื่อไหร่ ควรเลือกพรรคไหนที่ไม่เอาเงินภาษีที่เราหาไปอย่างไรยากไปผลาญ **นโยบายสาธารณะเรื่องข้อมูลจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับประชาธิปไตย** ซึ่งในปัจจุบันเราก็มีกฎหมายรองรับแล้วพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้คุ้มครองสิทธิของประชาชนที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรัฐเพื่อที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง

นอกจากข้อมูลจะต้องเป็นสาธารณะแล้ว รัฐบาลยังไม่ควรขายข้อมูลอย่างยิงโดยเฉพาะข้อมูลที่เก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งก็ใช้เงินภาษีแล้วนะ แต่ถ้าประชาชนจะขอใช้ข้อมูลก็ต้องเสียค่าธรรมเนียมข้อมูล มีหน้าข้าราชการเรายังมีหัวการค้า **คิดจะใช้หน่วยงานอื่นๆ ที่มีข้อมูลก็ภาคเอกชนอยากใช้ทำข้อมูลขายแล้วใช้การขายข้อมูลเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จทุกทีผลอีกด้วย!!**

ความคิดเช่นนี้อาจจะดูดีเชิงธุรกิจ แต่ผิดหลักเศรษฐศาสตร์โดยสิ้นเชิง เพราะ **หนึ่ง** ข้อมูลเป็นสินค้าประเภทใช้แล้วไม่สึกหรอ ยิ่งมากคนใช้ต้นทุนก็ยิ่งต่ำ ดังนั้น ตัวชี้วัดของหน่วยราชการไม่ควรเป็นมูลค่าการขายข้อมูล แต่เป็นตัวชี้วัดจำนวนครั้งที่ผู้ใช้ข้อมูลหากเปลี่ยนตัวชี้วัดเป็นจำนวนครั้งของการให้บริการ บริการที่ให้กับประชาชนก็จะดีขึ้นด้วยการให้ประชาชนจ่ายค่าข้อมูลในอัตราต่ำกัน เช่น นักศึกษาหรือหน่วยราชการใช้ในราคาต่ำกว่า เป็นวิธีการสร้าง “สอง” หรือ “หลายมาตรฐาน” ทำให้ผู้ที่จ่ายน้อยกว่ากลายเป็นลูกค้าชั้นสองไปโดยปริยาย ยิ่งไปกว่านั้นการใช้ข้อมูลในแต่ละครั้งจะเกิดผลขยายเป็นวงกว้าง (spillover effect) เพราะข้อมูลที่ถูกต้องที่ใช้อย่างถูกต้องจะลบล้างข้อมูลเดิมที่เข้ากันผิดๆ ตลอดมา ทำให้เกิดผลดีเป็นทวีคูณ เกิด

การเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การตั้ง “ราคา” ให้ข้อมูลสาธารณะ ทำให้เกิดการใช้ในระดับที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ลดผลทวีคูณ

สอง รัฐใช้เกณฑ์อะไรที่จะมาคิดค่าธรรมเนียมการใช้ข้อมูลจากประชาชน ในเมื่อข้อมูลเก็บโดยข้าราชการ จัดทำในเวลาราชการ และรับเบี่ยเลี้ยงและค่าปฏิบัติการนอกเวลา (ค่า OT) จากเงินภาษีของประชาชน ที่แปลไปกว่านั้นก็คือ ไม่นานมานี้หน่วยงานของผู้เขียนขออนุเคราะห์ให้ใช้ข้อมูลเพื่อใช้แปลภาพถ่ายทางดาวเทียม เพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงจากหมอกควัน ก็ได้รับความกรุณาจากหน่วยงานนั้นอย่างดีเยี่ยม แต่ปรากฏว่าต้องเสียค่าภาษี VAT ซึ่งก็แปลกใจอยู่เหมือนกันว่า กระทรวงการคลังจะเก็บค่า VAT จากหน่วยราชการด้วยกันทำไม เพราะมันเป็นการย้ายจากกระเป๋าซ้ายไปเข้าขวาทำให้เกิดต้นทุนธุรกรรมเพิ่มขึ้นโดยใช่เหตุ รัฐมักจะถูกกล่าวอ้างว่าต้องมีค่าธรรมเนียมการใช้ข้อมูลก็เพราะมีค่าใช้จ่าย เช่น ต้องขอภาพถ่ายดาวเทียมจากต่างประเทศหรือค่าสำเนาเอกสาร ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายที่แต่ละปัจเจกควรรับผิดชอบ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นประชาชนก็สมควรต้องจ่าย แต่ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เช่น ข้อมูลสำรวจอุตสาหกรรม ข้อมูล

เศรษฐกิจและสังคมรายครัวเรือน ควรให้ประชาชนเข้าถึง on-line ด้วยซ้ำไป **มันก็เป็นเรื่องน่าแปลกที่เราเป็นนโยบายสาธารณะที่ประชาชน นิสิตนักศึกษา ต้องควักกระเป๋าซื้อข้อมูลไปจัดท่าองค์ความรู้เพื่อพัฒนาประเทศ ในขณะที่เรามีนโยบายสาธารณะเอาเงินไปอุดหนุนชนชั้นกลางให้ซื้อรถหัวละแสน ทั้งๆ ที่รถใน กทม. ติดเป็นตั่งเมออยู่แล้ว**

ถ้าไปดูเอกสารงบประมาณของรัฐจะพบว่า เราใช้งบจัดทำฐานข้อมูลมหาศาลเป็นหมื่นล้าน เช่น การจัดการน้ำ เดิมเราก็มีข้อมูลทุกลุ่มน้ำคิดเป็นน้ำหนักเอกสารก็ว่าจะหลายตันอยู่ แต่กลับไม่ได้นำมาใช้หรือนำมาบูรณาการให้ใช้ได้ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะให้เข้าถึงง่ายจะทำให้เกิดความคุ้มค่าและการใช้จะทำให้

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 145,530
Ad Rate: 2,370

Section: First Section/ทัศนะวิจารณ์

วันที่: พุธที่ 20 มิถุนายน 2556

ปีที่: 26

ฉบับที่: 9037

หน้า: 10(ล่าง)

Col.Inch: 52.50

Ad Value: 124,425

PRValue (x3): 373,275

คลิป: สีสี

คอลัมน์: เวทีสาธารณะ: อนาคตเราเลือกได้: ข้อมูลสาธารณะประชาธิปไตย และอนาคตที่เราเลือกได้

เกิดการตอบกลับ (feedback) ที่จะนำไปปรับปรุงข้อมูล รวมไปถึงการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานด้วยกัน และการปรับนิยามของข้อมูลให้เหมาะสมกับการใช้งานหลักอีกด้วย การมอบข้อมูลสาธารณะที่ถูกต้องให้เป็นสาธารณะจริงๆ เป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนประชาชนที่ถูกปิดหูปิดตาแต่ไปเลือกตั้งทุกสี่ปีเพราะความเชื่อจะเป็นประชาชนที่ถูกขโมยอนาคตเอาข้อมูลของเราคืนมา!!!